

PERŽVALGA.

— Perėjusiame nr. „Vienybės“ trumpai minėjome apie milžinišką gaisrą Vilkmargės (Kauno gubern.) pavietiniame mieste. Lenkiški laikraščiai apie tą gaisrą paduoda platesnius išgalius, kur labai tamsiomis spalvomis nupiešia apie pasielgimą ugnagesių, užsiėmusių gesinimu bažnyčios ir klebonijos, o palikusių ant „Dievo valios“ namelius neturtelių. Pasidėkavojant tam, šimtai vargdienių nustojo paskutinio savo turto, — pastogės, rakančių, skudurių ir kitų daiktelių. Randasi tie bėdziai baisiai apverktiname padėjime.

— Randame „Krajuje“ paminėta, kad Lucko-Zydomieriaus vyskupas surinkęs nuo savo avelių net 23,125 rublių pinigų, kuriuos įteikęs valdžiai, kaipo auką ant karės reikalų. Iš tų pinigų valdžia 9,000 paskyrusi ant padidinimo laivynės, o likusius pavedusi Raudonamjam-Kryžiui. — 23 tuksantčiai surinkta aukų, nuo žmonių, kuriuos žinome kaipo baisiai paskutiniaisiais metais suskurdusiais nuo nederlingumo ant laukų ir nupuolimą pareikalavimo darbininkų rankų!! Ar bereikia didesnės begėdystės?!

— Susivaziavimas lapkritį į Peterburgą slavų filologų dėlei iškilusios karės tapo atidėtas ant tolesnio neapribuoto laiko.

— Kaip laikraščiai rašo, tai pasiūsti kunigai lietuviai į Mandziuriją, dėl pribuvimo prie mištančių kareivių, bus užlaikomi ne valdžios kaštais, tikrai dijecezijos, ir iš pinigų per kunigus nuo lietuvių iškaulytų Raudonam Kryžiui. — Nelaimingi Lietuvos vaikeliai! Jie pagaliaus net ant myrio eidami turi gabenti su savimi savo kaštais kunigus!...

— Tolydzio eina paskalos apie rupesnę tulų ypatų uždėti Vilniuje lietuvišką spaustuve.

„Krajuje“ turi viltį, jog įsikurus Lietuvoje spaustuvei atpigę lietuviškos knygos. Priveda, kad ikšiol už knygą evangelijų kaštuodavę po rublį ir daugiau. Jis nemini, nabagas, kad reikalingi raštai dėl pakėlimo lietuvių pažemio bus brangūs, kaip buvę, nes apart didelių kaštų atgabenimo išsvetur, da bus aplaistyti vienuolaučių krauju benešant per ginkluotų kareivių eiles.

— Vokiški laikraščiai rašo, buk Petrapilėje seimavojanti tam tikra komisija ir tverianti naują Rusijai konstituciją, kuri tuojau po užbaigimo karės busianti įvesta į veikmę Gavus konstituciją, atsikvėptų ir mūsų tėvynė, Lietuva, bet, klausimas, kokia bus konstitucija? Jeigu ją iš savo valios sutaisys rusiška biurokratija, be prileidimo prie to darbo žemesnių luomų atstovų, tai galima spręsti iš anksto, kad bus apvilkinimas seno vilko nauju kailiu.

— Atėinančiame rudenyje prasidės mokslas naujai atidengtoje Vilniuje moterų komercijos mokykloje. Naują mokyklą atidengė tula E. Nezdiorova, kurioje bus 7 klisos ir užbaigusieji joje kursą lyginsis moksle su užbaigusiais moterų gimnazija.

— Amerikos S.L.L. ant savo Seimo padarė keletą tokių nutarimų, kurie mūsų laikraščius įvedė į kėblų padėjimą: pritart laisvamaniams, ar ne? — svarbus painiojosi klausimas. Tų nutarimų S.L.L. neverta čia atkartoti, nes visi laikraščių skaitytojai juos savo laike matė tai „Vienybėje“ tai „Lietuvoje“ patilpusiais. Gana bus to, kad nepoilgo po tam „Žvaigždė“ (kaip reikėjo to ir tikėtis) absoliutiškai suniekino visus S. L. L. projektus ir išsižadėjo duoti visiems laisvamaniams savo dvasišką „išrišimą“. Sekančiai po jos „Darb. Viltis“ teip-gi ką tokių rustų norėjo prieš S.L.L. nutarimus

pasakyti. Galiausiai „Lietuva“ išreiškė tam pusiau-prielankiai, tik ji sako, kad apskūsti carą į Haagos tarptautišką sudą bus bergždžias darbas.

— Navatni kartais yra žmonėse aukavimų budai. Antai Brooklyno siuvėjų unija buvo paaukavusi 56 dol. darbininkų delegatui į tarptautišką Ulandijoje šįmet atsilikiantį darbininkų kongresą, bet dabar butinai reikalauja, net su grąšinimu sudais, tą auką atiduoti jai atgal. Reikalavimą savo remia ant to, buk ji nesutinka ant to, kad delegatui (ant kurio yra aprinktas Dr. Šliupas) tapo suteikta mandatas per S.L.L., o ne per kitą kokią organizaciją; nors tačiaus lietuviai amerikiečiai kitos tokios organizacijos da neturi, kuri galėtų duoti legališkus tam tikslui pamatus.

— Brislau, Pa., lietuvių šv. Mikolo dr-stė prisiuntė į redakciją \$2,35 aukų ant neesancio Lietuvoje slapto lietuviško laikraščio. Nėr žinomu dabar kur tie pinigai ir dėt. Daugumas žmonių graibo visokias paskalas ir paskiaus tik painiojasi savę ir kitus tuščiais veikalais. Apie tokį slaptą l. nė vienas iš Europos laikraščių neprasitarė, ir reikia mislyt kad tai tuščias keno paleistas gandas. Jeigu tokį laikraštį kas ir mislytų išleisti, tai beabejonės tik L. S. D. P., ir panašios aukos turėtų būti tiesiai siunčiamos į redakciją „Darb. Balso“.

Isz Lietuvos.

Vilnius. Ir teip, spauda mums leista. Kovoju mūsų su valdžia tai didis laimėjimas, šimteriopai didesnis, negu bus laimėjimas japoniečių, užėmus jiemis Port-Arturą. Mūsų išleidžiamieji užsienyje raštai, laikraščiai ir atsišaukimai, visi tie spauzdiniai iššaukė mūsų tėvynęj tokį valdomųjų nera-

mumą, jog prisiėjo leidimu spaudos juos maldyti, raminti. Siekiu są audos leidimo buvo ne kas kitas, kaip tik nuraminimas mūsų žmonių iššaukimas tarp jų priejausmės valdžios užmanymams.

Iš pradžios mes vargiai tikėjome, jog tarp mūsų atsiras žmonės, kurie kiteip veizdės į valdžios duodamą spaudą, vienok tuojaus atsirado mūsų politikai, kurie šią valdžios pralaimėjimą paskaitė už didžiausią malonę, už didžią dovaną, už kurią reikia buk net carui dėkavoti.

Siekiu tokios padėkavonės už neva mylistą buvo noras apsigarsinti, jog kad štai mes esame mandagiais žmonėmis, kurie greitūs yra dėkavoti, kaip tik valdžia apstoja mūsų plakti. Valdžia apstojo švaisyties savo botagu, ir jau tuli beskubina už tai jai rankas bučiuoti. Tokiu bučiavimu yra surašytas prašymas kairių vilniečių, kurie sutaisę padoniausį adresą 6 dienoj gegužės idavė jį general-gubernatoriui, idant šis pranestų carui, jog Vilniaus lietuviai, pasimeldę už carą, siunčia jam padoniausius savo jausmus už sugražinimą spaudos. Kaip girdėtis, ant to prašymo buvo surinkta apie 150 parašų. Apie tokį išreiškimą padoniausių jausmų, apie deputaciją nuo Vilniaus lietuvių pasklydo garsas jau po visus laikraščius, po visą Lietuvą. Kas gi buvo teip įžymiais „politikais“, kurie pakėlę yra tokį garą apie Vilniaus lietuvius? Pavardžių jų nėra laikraščiuose minėta. Paduoti visų anų ir es negaliu, nes nesmu matęs šios augštos „politikos“ vaisiaus, vienok negaliu nepaminėti sekancių politikų, kurie yra atlošę svarbiausią roję šiame politikos veikime; tokiais veikėjais buvo: kun. Juozas Ambrozevyčia, Povilas Matulionis, kun. Juozas Kukta, Gabrielius Landsbergas, Valentinas Ur-

bonas ir kiti jau mažesniejie „politikai“, vardai kurių, kaip mažesniųjų politikų, istorijoje gali būti ir neminėjami, nes anie taip darė, klausydami didesniųjų politikų. Tepame na visuomenė pirmuosius politikus! Darbas šių politikų, kurie prisivino neteisingą vardą lietuvių deputacijos, vertas yra didžiausio papeikimo kaip dėlei savo veidmainystos — nes anų lietuvių Vilniaus visai nėra prašę atlikti aną darbą, — taip ir dėlei savo niekingumo, nes už leidimą spaudos, už iškariavimą tos spaudos, dėlei kurios Lietuva yra sukrovus visą kruvą aukų — kankintinių, yra biauriausiu darbu dėkavoti. Tokia padėka anie parodė, jog jų supratime valdžios susilyjimas daugiau sveria, negu žmonių reikalavimai išgauti savo tiesas *Vanagėlis.*

Prūsų Lietuva.

Koks lietuvių atstovas seime? Pernai lietuvių, susiderėję su atgalainiais, išrinko į seimą tokį pat atgalainį lietuvių — kunigą Gaigalaitį, o ne liberalą Zaunių. Neseniai (23 kov.) tasai naujas lietuvių atstovas Gaigalaitis pasakė kalbą seime. Jisai kalbėjo taip, kaip kalba ir viso krašto atgalainiai, laižės prieš valdžią, meliškai prašė atkreipti maloningą akį ir ant lietuvių tautos ir jos reikalų. Privedame tyčia visą jo kalbą, kad apsergėti tuo visokių atgalainių ir parodom, ką jisai laimėjo.

„Lietuvių vaikai, zinoma, privalo mokintis vokiškai, bet nereikia visai paniekinti ir lietuviška kalba. Lietuvisai neri per visą savo gyvenimą klausyti valdžios, būti ištikimais žemiškam karaliui, gyventi dievobaimingai, tikėdami į savo dangišką karalių; jie nenori nusidėti prieš mylimą karaliaus giminę, mes nenorime

buti socialdemokratais! Ponas ministeriau, pasirupink tamista, kad lietuviai neturėtų skriaudos ant savo dušios ir dėlto mokintusi tikėjimo dalykų prigimtoj kalboj. Mes, lietuviai, visai neblogi žmonės. Mes prisizadam tikrybę prūsų karaliaus giminei, nuo kurios tarytum aušra skleidžiasi ant mūsų tautos. Susimildami, nenaikinkite šito padėjimo. Mes guodojam vyresnybę ir viešpačio giminę, bet nuo širdies galima tą išreikšti tik mūsų prigimtoj, lietuviškoj kalboj“.

Ant tokios vergo kalbos apšvietos ministeris Studt atsakė: „Teisybė, lietuviai prieš valdžią nenusidėjo, prieš ją nėjo, bet dėl vienu lietuvių įstatymai mainyti negalima. Beto, prašyčiau p. Gaigalaitį neužpuldinti ant valdžios, kuri ir be to daug daro, o tokiais prašymais jisai tik nužemina ją liaudies akyse“.

Teip pasibaigė tas nužemintas prašymas. Net už prašymą bara. O kaip valdžia pradeda rupintis, galima tuoju pasakyti. Įves naują įstatymą, anot kurio ant susirinkimų prispirs kalbėti vokiškai, išvys iš jų lietuvišką kalbą. Apie mokyklą nėra ką ir svajoti, kad tenai būtų įvesta lietuviška kalba.

Ne pataikavimais, ne maldavimais galima ką nors įgyti, tik reikalavimais. Išsižiojo Gaigalaitis nedrąsiai apie mokyklą ir jau šaukia ministeris: nekalkėk apie tą, nes kurstai žmones. Verta garsinti šitą Gaigalaitio kalbą ir ministerio atsakymą, kad atsikratytų lietuviai nuo atgaleivių, lai kreipiasi rinkdami prie jų ir valdžios priešų — socialdemokratų. Nuo jų sulauks apginimo ir kaipo darbo žmonės, ir kai po lietuviai.

(Iš „D. B.“)

Isz Szkotijos.

Čianykščiai lietuviai jau pradeda kilti: jau pas daugelį gali rasti knygų ir laikraščių. Reikia tikėtis, kad platinanties apšvietimui, pakils žmonės augštin ir doriškai, nustos girtauti ir šelpti policijantus bei sudžias. Nemislykite vienok, kad lietuvių kilimas čia taip jau lengvai eitųsi ir kad neatsirastų šviesos priešų. Yra jų ir net dar per daug, labiausiai tarpe garbintojų Ragučio (girtuoklių dievaičio). Štai neseniai Carfine (Škotijoje teipgi) ištaisė lietuviai vestuves ir kad pas nuotaką jau nevaliojo išgerti gerimų, tai ritosi būsus (bačkas) gatvėmis pas svėčią. Beritinant iškilo nematytas klegėsis ir trukšmas, ant kurio atsiskubė tvarkos sargai ir padėjo suristi kaip būsus taip ir pačius ritėjus. Ant rytojaus peštynes beveik visi turėjo dikčiai policijai užimokėti. Pabandęs būtum, žmogau, pakalbinti ant tokių vestuvių paaukauti tautos reikalams! Ilgai, brolau, būtum gailėjęs už savo drąsą!... Neseniai čia susitvėrė kuopa Tėv. Myl. Dr. Reikia stebėtis iš pasielgimo mūsų vietinio kunigo, neseniai dar atvykusio iš Lietuvos, kars labai buvo prieš ngas susitvėrimui kuopos T. M. D., ir keikė iš sakyklos, sakydamas: „jūs vagis, plėšikai! — iš tėvynės pabėgote, o dabar norite dar myleti tėvynę!... Jūs esate ne tėv. myl., bet platintojai bedievystės“... Vienok ant jo jaunų lietuvių nepaisė ir kuopą sutvėrė. — Yra čia ir socialdemokratų partijos kuopelė, ir kasdien vis daugiau pribyva prie jos sąnarių. Apšvietimas žmonių eitų daug sparčiau pirmyn, jei dar nebūtų taip dikčiai išsiplatinę prietarai tarp mūsų brolių lietuvių, kurie tankiai nenori imti nė rankas knygutės, ant kurios nebus su sparnais aniuolo arba

kryžiaus. Reikia vilties, kad ilgainiui ir pats kunigėlis susipras negerai darąs, draudamas skaityti žmonėms knygas, nes apšvietę visur — kur padoriau apsieina, ir jis pats tada dar ragis savo aveles skaityti.

Buvęs Bažnyčioje.

Laiszkai isz Argentinos.

Rašo A. Vištalius.

Buenos Aires, 15 d. Rugp., 1903m.

(Tąsa.)

„Biesiada Literacka“ atsakė man, jog mano raštą — „zacięciem“ (su užsikirtimu) raštą — apturėjusi, ir paskiaus per tą pačią „B. L.“ gązdino mane koks „Waganas“ pasirašęs; aš buvau pasirašęs, manding, „Vanagėlis z Orlnia“... — Kas vadina tą mūsų Jovo ar Jupiterio, ar Adomo išrastą alfabetą lotynišku ar lenkišku — meluoja. Yra tai burtininkškas rindiškąs arba atmetant litarą rindiškąs raštas, tai išsimano milžiniškąs. Nes Rindas ar Rinda yra tai milžinas kuniškai, o milžinas yra tai rindas dvasiškai — moksliskai, mylėtojas žinios. Nedovanai numirusiems gieda ant apjuoko pharizėjai — „Et lux perpetua, lucet at eis“ (o šviesybė amžinoja tegul juos apšviečia). Dar nevisur Lietuvoj užmištas vardas kuniško milžino — rindos (Riesen). Aš atsimenu, girdėjau nuo a. a. motinėlės dainą apie rindą, kurios pradžia skamba šiais žodžiais: „Guli Rinda ant pečiaus, kojos ant lentynos“. Reiktų tos dainos pajieškot apie Zapiškį... Kad abecedė (alfabetas) yra lietuvių pradperų, rodo aiškiai jų pradperiniai vardai; to nieks nežginčys, nėra negalima, — jei bent žmonės pradėtų nepri gimtais balsais savo mislis išgarsint. Juk žinote, kad graikiškai abecedė vadinasi alfabeta; žebrejiškai — alaf-beiz-gimmel-dařad; rusiškai — azbuki-viedi-gřago (ar žlago!)-

dobro; todėl ir lietuviškos literatos turi savo ypatiskus vardus, kurie užsislėpė prieš akis visuomenės po ištrėmimo milžiniškų žiniunų. —

— Dabar pradėsime semt žinutes iš kitos versmės, apie sąlydraštį arba ortografiją. Aš nepeikiu nė vieno raštoriaus — ar jis būtų „inteligentas“ ar šviesorius ar tamsorius — kalbos, bile tik ji būtų lietuviška, vienok nesutinku su jų ortografija, o peikiu tvėrimą naujų, netikusių žodžių, o užvis labiausia mutinį arba „skabeputrą“, kuriuos kitose kalbose vadina makaronizmu, t. y., prikimšimu svetimų kalbų žodžių primaišant su naujais. Iš prisiustų man raštų draug su „Vienybe Lietuvninkų“ ir „Lietuva“ radau nedaug reikalaujančių pataisymo raštų, bet nekurie, man rodos, ne prastiems žmonėms, tik tai inteligentams rašyti; kaip tai kad moka D-ras Šliupas ir „Varpas“ savo krumelius taikindami daryt... Kas lytisi mano ortografijos, tai aš atvirai prisipažįstu, kad jos neturiu stovios, vienlydzios, tik tai maišau įvairius užmanymus, patraukdamas kitus ant apmąstymo, — gal katras ir tikėtų ant priėmimo. Apie tai jau kalbėjau ir rašiau ne sykį.

(Toliaus bus.)

Draugyste „Auszrele“.

„Auszrele“ susitvėrė 1901 m. 15 gegužės. Prie įkurimo prisidėjo p. Bevardis, kurs tuom laiku vedė reikalus ir žinomas dr-stės „Žvaigždė“. Iš pradžios prie A. prisirašė 5 sąnariai; užsimokėjo po 1 rublį. 1902 m., kada užėjo griausmai ant „Žvaigždės“, tie tai trenksmai iš dalies kliudė ir Auszrele. Todėl tais metais beprisirašė tik 1 sąn. 1903 m. prisidėjo 7 sąn.; dabar yra iš viso 13. (Vardai ir pseudonimai yra „V. L.“ redakcijoje, bet dėlėi

atsargumo mes juos apleidome. R.).

Per pirmus dviejus metus pirka lietuviškų raštų į draugystės knygyną už 10 rub. (nes daugiaus turtas nepavėlyjo); 1903 m. įplaukė izdan sąnarinės mokesties 12 r. — imant drauge ir tulas aukas, — pirka raštų už 9 rub. ir išdalyta jie už dyką po įvairius kraštus to apygardos. (Vienoje vietoje per mūsų iniciatyvą neseniai susitvėrė panaši Auš. dr-stė „Rytas“.) 1904 m. Auš. relės stovis persistato šiaip:

Nuo pirmesnių m. kasoj buvo 3 r.-k. Sąn. įmokesčių (3 neužsimokėjo) 10 r.

Viso 13 r.-k.

Pirka raštų į knygyną už 5 r. 58 k. Lieka izde 7 r. 42 k.

Knygyne turime knygų (imant drauge ir po kelioliką egz. dramatiškų veikalų, kadangi A. užsiima ir rengimu teatrų) už 10 r. 58 k. Išlaidyta knygų ir laikraščių už dyką keliu agitacijos už 9 rub. —

Skaitėme „Vien. Liet.“, kad Amerikoje (rods New Yorke) susitvėrusi mūsų dr-stės atskira kuopelė. Labai malonėtuome, kad ji su mumis susivienytų. Teipgi prašytum re daktijų bei spaustuvių, kad dabar spaudai atsidarius sušelpų mūsų knygyną savo raštais. Apie draudžiamus raštus, žinoma; turėsime pasirupinti mes patys. Kvietėme teipgi mielus viengenčius, kad šelpų Aušrelę prisirašydami prie mus burelio, nea agitacija tarp mus brolių lietuvių dabar daug yra reikalingesnė, neg pirmiaus, o su mažoms pajiegoms, menkai kas galima ir nuveikti.

Nepoilgo Aušrelė laikys visuotiną susiriukimą, kur ketiname nutarti rinkti pasakas, dainas ir tt., kaip tai kad darė dr-stė „Žvaigždės“.

Komitetas.

Nuo Redakcijos.

Už korespondencijas ir apgarsinimus „Vienybės“ reddakcija neatsako.

Politiszkos žinios.

Suvienytos Valstijos.

Bėgyj paskutinių dviejų sanvaičių kai-kurios politiškos Amerikos partijos išskyrė prieš ateinančius prezidento rinkimus savo kandidatus: republikonai — ant prezidento dabartinį Suv. Valst. prez. Rooseveltą, į vice-prezidentą — Fairbanks'ą, Indijanos gubernatorių; partija t. v. „populistų“: ant prez. — T. Watson'ą, iš Georgia, ir ant vice-prez. — T. Tibbles, iš Nebrasko; partija darbininkų socialistų (socialist labor party): prez. — Ch. Corregan, iš New Yorke spauštuvininką, ir ant vice-prez. — W. Cox, iš Illinois anglekasj. Da liko viena didžiausi partija, demokratų, kuri šią sanvaitę teipgi užbaigs savo skyrimus, kur ant prezidento menama tapsiant išskirtu tiesdarys Parker, iš New Yorke. —

Iš to matoma, kad visos partijos nesnaudžia ir kiekviena tikisi įkišti savo kandidatus į prezidentą. Laikas parodys, kuri iš jų laimės, nors, žinoma, visi laimikio šansai yra ant republikonų partijos ir gali but, kad Rooseveltas taps visuotinuose rinkimuose vėl apšauktas Amerikos prezidentu. Pažiūrėkime nors trumpai, į tų partijų platformas. Republikonai užtarauja protekcijonizmą (muitus ant įvežamų ir išvežamų per rubežius tavorų), o tas gimdo ir auklėja trustus ir apiplėšia visuomenę. Demokratai protekcijonizmo ikišiolei nepripažino, bet šįmet tą klausimą ant savo platformos pastatė teip tamsiai, kad galima suprasti ir už jį ir prieš jį. Populistai reikalauja, kad tik valdžia galėtų išleisti pinigus, kad geležinkeliai, telegrapai ir k. prigulėtų valdžiai, ir prieš š. nasi trustams. Socialistų darbininkų partija turi platformą neva socialistų, bet labiausiai susiaurintą ir turi priešakyj vien tik šiadieninį kai-

kurių darbo šakų klausimą. — Iš augščiaus privestos trumpos peržvalgos, matoma, kad iš visų tų partijų yra geriausia partija socialistų, kuri jau pirmiaus išskyrė savo kandidatus, — prez. E. W. Debs'ą ir vice-prez. B. Harfordą. Ji apima visus šių dienų visų luomų reikalavimus ir eina teisingu keliu prie pagerinimo vargdienių busenos.

Prancuzija.

Neseniai Deputatų Kambaryje buvo pakeltas klausimas apie masonus. Deputatas M. Brache reikalavo, idant masonai taptų priversti mokėti viešpatystės mokesčius (taksas), kaip moka ir kitos visos draugijos bei religiškos sektos, nes sako, masonų draugija savo ritualais mažai kuom skiriasi nuo katalikų. Brache reikalavimą motyvuoja tuom, kad susiaurinti masonų veikmę Prancuzijoje, nes jų veikmė dažnai einanti prieš šalies tiesas.

Azija.

Anglai užėmė antrą Tibeto giutuvę netoli Gyangtse, kur 7000 tibetėnų įnirtusiai prieš anglus kovėsi, bet nemažą dalį saviškių pragaišinę, turėjo pasiduoti. Paėj gintuvę klockso dailus miestukas ir budistų klioštorius.

Baisias skerdynes neseniai ištaisė turkai tulose Armėnijos provincijose, kur jau nužudyta ne šimtais, bet tukstančiais nekaltų armėnų. Persijos armėniški vyskupai atsisaukė prie Amerikos valstijų sekretoriaus Hay, maldaudami, kad Amerika gelbėtų nuo turkų nuožmybės armėnus. Dalykas tapo paimtas į Ameriko Kambario atydą ir svarstoma tolesni žingsniai. Neuzilgo, mat, yra rengiama siųsti amerikoniški laivai į turkiškus vandenis sukutokia misija, tai-gi menama sykiu sujungti ir armėnų reikalaujami ištyrinėjimai.

Maskolija.

Grapas Tolstojus savo laiškuose, rašytuose į London Times, aštriai peikia Maskolijos biurokratus, iš kurių noro iškilo karė, o nuteisina cara, kad ji buk visi ministrai apgaudinėja, o jis visai nenorėjęs su Japonija kariauti.

Ant vietos peršauto Bobrikovo, Suomijos general-gubernatoriaus, yra net keletas kandidatų. Pirmučiausiai buvo menama paskirti kun. Obolenskis, Charkovo gubernatorius, paskiaus tulas kun. Ignatjevas, galiausiai garsus Vilniaus budelis, fon-Valis. Tačiau yra tvirtinama, kad jie nėviens nenorį kliuti į tokį augštą urėdą. Mat, nė vienam ne meilu gauti kulka, nors ir esant augštu valdininku. O juk kas nutiko su Bobrikovu, tas gali ir vėl atsikartoti.—Maskolija apskelbė, kad Suomijos politikojė ji prisilaikysianti to paties grobško budo ir toliaus.

KARĖ MASKOLIJOS SU JAPONIJA

Nedaug ką apie karę šiūom kartu galima pasakyti, kadangi ji beveik nėkiek nepasistumė pirmyn, nors japonų armija vis gi dėl savės šį-tą nuveikė. Ji tą žingsnį nužengė, kad prisitraukė visai arti prie maskolių abazo ir, pradėdant 3 mylias nuo Porto Arthuro, baigiant Lauyango, —visą 250 mylių ilgumo ruožą —susiglaudė ankščiau su maskoliška priekine armija. Karės ekspertai sako, kad nepo ilgo bus vėl eilė kruvinų mušių. Kas diena visur esti jau maži susidurimai ir abi pusi išmuša po tulą skaitlių savo neprietelių. Beto, da vėl vienas faktas liudija, kad karė įgaus greit kitokią pakraipą. Mat, Japonija nė iš šio nė iš to permāinė savo vyriausį kariūmenės vadą, ant kurio dabar išsiustas tapo iš Tokio feldmaršalas Oyama. Anglijos laikraščiai tam deda didžiā svarbā ir tvirtina, kad Portas Ar-

thuro arba jau esās kliuvęs japoniečiams arba greit kliusės. —Maskolijoj padarė naujjėimā karėvių, kurių iš tulų gubernijų surinkoj 450,000 ir juos tuojaus bogins į Mandziurijā.

Dalis darbu.

¶ KOLORADO. Nežiurint į aiškius davodus, kad pagimdime ekonomiškos revoliucijos yra kalti ne anglekasiai, bet kasyklių savininkai, — vietinės valdzios atkakliai varo persekiojimus unijistų už neva daromas per juos netvarkas. Kasyklių savininkai ir zinoma, pasidavusi kapitalistams drstė „Citizens Alliance“, skundžia dabar 48 straiko vadus, kaltindami juos neseniai buvusioje suirutėje ant geležinkelio ir įvairiose kruvinose dėjose. Ant to unijos viceprezidentas Williams teip pasakė: „Kapitalistai gali arėstuoti žėdnā musų urėdininkā, nes jie turi savo rankose visā legališkā spēkā, bet — teatmena, kad jie nekenks musų organizacijai nė trupučio, nes persekiojimas nekaltų žmonių vis gauna sau gėdingā galā”.

¶ NEW YORK. Tapo prāšalintas didelis straikas. Mat čianaitinė važnyčių unija ir kontraktoriai išprotavo, kad geriau bus abipusiai nugileisti, kā padarę, pasirašė ant vienu metų kontraktā. Kiteip butų įtraukta straikan 4000 žmonių.

¶ NEW YORK. Siuvėjų straikas visame karštume. Per vienā perėjusią savaitę išmōkėta. straikieriams pašalpos iš unijos \$25,000! Pašalpas siūčia ir iš kitų miestų tos unijos atdalos, nes čia mat straikujama prieš „atviras šapas”, kas visiems lygiai rupi.

¶ PROVIDENCE, R. I. Coats Thread Co. išlipino pasargas, kad nuo 19 rugpiučio iki 1 rugsėjo uždaro savo dirbtuves, kas 2,200 darbininkų nenorint priverčia prie vakacijų. Lonsdale ir Ashton kompanijos

teipgi kas sanvaitė uždarys savo darbavietes po dvidieni. Toks pasielgimas yra aiškina ma puolimu žėmyn industrijos.

¶ BALTIMORE, MD. Kitas marmuro dirbtuvėse iškilo straikas. Dabar straikuoja darbininkai (apie 200 ž.) firmų Evans Marble Co. ir Hilgartner et So. Reikalauja 8 valandų ir pripažinimo unijos.

¶ WILKES-BARRE, PA. Užsibaigė straikas Gattessville kasyklių, kur tapo susitaikinta geruoju.

Iš Amerikos.

Kie čia usis žmogus.

Viskonsino piniguočiai vėda baisią kovā su dabartiniu savo gubernatorium, tulu La Follette, kurs nori visokiā pramonę, pabirkus ir geležinkelius paveržti po globa valdzios ir sakosi esās republikonu Linkolno laikų. Kapitalistai susiundė ant jo visus urėdinkus, papirko laikraščius ir visuomeniškus rėksnius, ir dabar La Follette pasimatė beesās vienas ant karės lauko, kur net jo buvusieji draugai mėto ant jo purvais. Vienok jis ir vienas budamas iš visų juokiasi ir tvirtai tikisi buti išrinktu net tretį sykį ant gubernatoriaus.

Gauja prigavikų.

Chicago, Ill., 42 ypatos tapo sugautos užsiėmime prigavystėmis laižybose lenktynių, kur jie, nuduodami laižybininkus, prigulėjo prie paties lošų namo ir begėdiškai lošikus prigaudinėdavo.

Užnuodytas pienas.

Philadelphia, Pa., arėštavota keliolika pardavinėtojų pieno, kur atrasta buvo pienas praskiestas vandeniu, primaišytā į jį kalkių, miltų ir kitokių nuodingų priemaišų. Sako, jog veik pusė Philadelphijos pienuinkų tokiu pienu vaišina gyventojus ir platina tarpe jų ligas.

Muzika per telegrafo.

Wilkes-Barre, Pa., Kunigas Juozas Murgas išrado naujį budā perdavimo per bevielinį telegrafo muzikos. Jis dabar įsteigė tarpe Wilkes-Barrės ir Scrantono ruožā tokio telegrafo ir savo išradimā bandymais kasyk tobulina geryn. — Beabejonės, jis ateitėje daug daugiau visuomenei pasitarnaus, negu musų kunigai su savo vadyriavimais lengvatikių į rojaus grožybes, už kā brangiai priverčia apmokėti, o kas praktiškam žmogaus gyvenimui nesuteikia menkiausios naudos.

Kiek yra Amerikoje juodveidžių?

Paskutinė suskaita 1900 m. parodo, jog Amerikoje, imant drauge Aliaskā, Hawaii ir Porto Rico, yra 9,204,531 negrų, iš kurių 9¹⁰ yra ainiiais valstijinių vergų ir beveik 1³ jų turi apgyvenę šias tris valstijas: Georgia, Mississippi ir Alabama. Mississippi ir So. Carolina negrai viršyja skaitliuje baltuosius. Beabejonės Amerika turi daugiau negrų už visas šalis svieto, išimant jų gimtinę Aprikā. Neprošalį priminti, kad negrai — daugiausia demokratai; užtai republikonai kėsinasi aprubežiuoti skaičių tų valstijų kongresan reprezentantų, nes mato savo partijai iš Pietinių Valstijų pavojų.

Gėdą daro progresui.

Kaip zinomu yra, žmonės vėlesnių gadynių randa, jog daugelis senobiškų papročių, pagaliaus pas laukinius buvusių, yra daug geresni ir praktiškesni negu nauji. Chicagos profesorius Star neseniai išrado, jog indijonės gėriau mokā išauklėti vaikus negū baltosios; mat raudonveidžių moters vaikus įdeda į tokiā pintinę staciū, suvaržo juos kryžiavai su valniu ir nešiojasi sau prisirišę prie nugaros. Tokiu būdu jos gali vaikus nešiodamos

atlikti visokius darbus ir vaikais išauga apvaliais pečiais ir druti fiziškai. Viena moterė, kuri paklausė patarmės prof. Star, rado, kad tas yra tikra tiesa. Ant to, kaip visada, amerikankos pakėlė baisų klėgėsį, kad indijonės yra statomos už jas protingesnėmis, tačiau keletas rimtesnių, apmąstę, taip gi sutiko su p. Star nuomone ir ketina ant toliaus bandyti tokią auklėję praktiškai.

N e l a i m e s .

Litchfield, Ill., 3 liepos grįžtant iš St. Louis demokratų delegatams užsidegė trukis ir draug išbėgo iš rėlių. 20 ypatų užmušta ir apie 50 sužeista.

Charleston, Mass., žaibas uždegė garlaivį Austrian, kur užmušė tris jurininkus ir padarė bledies apie \$1,500,000.

Frankford, Pa., susitiko du trukiai ir užmušė du keleiviu.

Clinton, Okla., 7 liepos viesulai sugriovė daug namų ir užmušė 8 žmones.

Išz lietuviškų dirvu Amerikoje

Waterbury, Conn. Sulaukus amerikoniškos „Independence“ (neprigulmybės) šventės, kurią paprastai lietuviai vadina „dziulajum“, vietoj tą šventę ramiai praleisti darant atminimai, kad daugelis mylėtojų liuosybės — neprigulmybės pašventė patįs savę pakol įgijo tą liuosybę, šiandien yra daroma per ulyčinius vaikėzus indijoniški piskėjimai, o suaugę vyrai darbininkai daugumas paprastai tą dieną daro „atminimą“ karčemose. Per dienas gerę, parėję namon, kaip bepročiai daužo savo moteris, vaikus, žodžiu daro baisų gvolta visoje šeimynoje. Moteriškė su vaikeliais besikamuodami su alkiu, dar nuo nedorio latro-vyro turi nukentėti smugius laike tos šventės „dziulajaus“. Toks praleidimas „dziulajaus“ yra tai biau rus mindžiojimas doros ir nie-

kinimas liuosybės, tos liuosybės, kuri yra žmonių kraujais apmokėta. Toki karčeminiai vyrai išmirkinę savo smegenis alkoholiuje, yra biau resni savo pasielgimuose už laukinius arklius. Tokius tai ištikroturėtų kunigai vadinti bedieviais, bedušiais ir tt.

Šv. Kazimiero draugystės viršininkai, pamokyti per „augštai mokyta“ rašte dušių ganytoją, metai atgalios išmetė iš draugystės porą savo draugų, vien už tai, kad lankėsi neprigulmingoje Dilionio bažnyčioje. Prieš išmetimą, „dvasiškasis“ tvirtino, kad draugystė gali drąsiai išmesti lankytojus jam priešingos bažnyčios, o jei kas būtų, jis atsakys. Išmestieji, žinoma, pavedė reikalą „loyeriams“, kurie išmėžė iš draugystės arti \$300. Pamokines mėtų iš draugystės sąnarius, ikšiolel tylėjo, it katinas puslę suėdęs, pakol praėjusioj nedėltoj ant susirinkimo tapo priverstas nors pusę kaštų (\$150) atmokėti. Lietuvių, kartais nu traukusių nuo valgio sudėti centai, per pamokinimą sėjančio nesutikimus žmogaus nuskambėjo į „loyerių“ bedugnius kišeniis. Prigulėję per ilgus metus tapo išmesti ir su tuom nukentėjo skriaudą, kadangi jie rašėsi prie draugystės nedėlto, kad būtų išmesti, bet kad ligoje turėtų brolišką pagelbą. Žadanti žmonėms dangų ir apie jį gražiai kalbant, patįs ant žemės pragarą tveria.

Teologui be kolektavojant ant dabar statomos neva lietuviškos bažnyčios, pasitaiko užtikti daugelį vietų, kur drąsiai atsako; kad ant airiams statomos bažnyčios neduosę pinigų. Tokius drąsuolius, zokoninkas vadina „bliuznytojais“. Vieną vaikina paprašus atsakė, kad kunigėlis gali eiti užsidirbti, jei nori svetimiems bažnyčias statyti, o ne pas kitus ubagauti pinigų. „Tėvelis“

pradėjo gązdinti vaikina su areštavimu už tokį užsikirtimą prieš jį, bet vaikinai visai nenusigando ir pinigų nedavė. Todėl sykiu su kunigu vaikščiojantis dudorius pradėjo kunigą už skvernų laukan vilkti, nes matė, kad dvasiškasis buvo jau įtužęs, ir gal būtų tapęs prašytu išėiti laukan, jei būtų nepasirodęs dudoriaus rūpestingumas. Na, o bažnyčioje aiškina, kad Dievas davęs žmogui liuosą valią, tai kurgi čia toji liuosą valia, jei Dievo agentas nori su pagelba policimo iškraštyti dolerį iš nenorinės aukauti avėlės? Mat nekuri kunigėliai išsikinkę iš doros, tampo patį Dievą ir Jomokelą pagal savo godumo kurpalį.

Bažnytinis.

Chicago, Ill. Kur tik mes lietuviai ne nueisime, visur mus dvasiškija laiko apsiatę savo globa. Skriaudžia mus ir apgaudinėja, o tai vis varde Kristaus mokslo, bet jeigu Kristus, tasai užtarėjas varginų darbininkų, nužengtų ant žemės ir pamatytų tų savo neva mokintinių darbus, be abejonės išvytų su botagu tuos farizėjus, kurie Jomokslą panaudoja už įrankį tamsinimo žmonių ir išgavimo iš jų sunkiai uždirtų centų. Turi čia lietuviai apie keturias bažnyčias, aprašytas ant airių vyskupų, paskendusias skolose, kurių ne tik mes, bet ir mūsų vaikai ne įstengs išmokėti, bet kad ir išmokėtume tai vis bažnyčios ne palieka mūsų savasčia, ne galėsime niekad pasigėrėti tuom darbu. Šv. Jurgio bažnyčia Chicagoje yra viena iš didžiausių Amerikoje man ding, kuri turi skolas į keles dešimtis tukstančių dolerių. Reikia priminti ir tą, jog šią vasarą š. Jurgio bažnyčia taps išmaliovota, ir tas kaštus suvirš 4000; tuos pinigus ne kas kitas sudės, kaip tik mes lietuviai, bet ne lietuviui jie

kliis, tik lenkui, nes kontraktorius to viso darbo yra lenkas. nors čia yra ir lietuvių, kurie teipgi būtų galėję tą darbą atlikti. Gėda yra mūsų vadovui, kuris tik myli lietuviškus dolerius, o lenkus žmones, ir mažiausį darbą prie bažnyčios vis duoda padirbti lenkams, o ne lietuviams. Nuo seniai čia buvo kalbama apie nupirkimą lietuviškų kapinių, kurias ant galų galo ir nusisekė nupirkti. Rinko aukas ant to dalyko, kolektavojo, darė balius iki susirinko reikalinga suma dolerių; lietuviai yra duosnūs ant tokių dalykų. Surado dailę farmą, medžiais vaisingais apaugusią, skubiai nupirko tą gabalą žemės už \$12,000. Džiaugėsi lietuviai iš to, nes mislyjo nors tą skilpelį žemės turėję savo savastyje ir atliekamam laike, vasaros karščiuose, nueisę ant tų kapinių, pasigėrėti tuom, jog jis yra ir viens iš savininkų tos dailios vietos, bet vėliaus išgirdome, jog mūsų vadovas ir ta mūsų savastę užrašė ant airių vyskupo ir dabar liko žūms jos svetimoms; taigi džiaugsmas mums perėjo, nes matome dabar, jog mes nieko ne galim turėti savo savasčia. O saulė šviesioji! Kada apšviesi mūsų padangę ir išvėikysi tuos tamsius rucus ir apšviesi mūsų brolių protus, kada jie nustos šelpti svetimtaučius vyskupus, o rupinsis apie savo suvargusią tėvynę Lietuvą.

Joncaikis.

Union City, Ct. Nr. 25

„Vienybės“ patėmyjome gausias T. M. D. reikalams aukas, kurių net \$39,65c. įplaukė nuo Waterburio lietuvių. Linksmam matyti tokius apsišėskimus, kur kiekvienas paaukadam T. M. D. po \$1,00, gavo progą patalpinti ant bendro sklipo popieros savo paveikslą. Negerai tik tai, kad waterburiečiai, nežinia ar per nesupratimą ar per norą įžeis-

ti, nepamirėjo lietuvių prie to prisidėjusių iš Union City. Juk tenai prasidėjo Visas darbas. Taigi, anot priežodžio: „kur ugnis gimsta, tą ir gaisras kyla“, ugnę jau matome, bet jos gimtinė paslėpta po svetimu plėšiumi. Nors aukų iš Waterburio ir daugiau buvo (lietuvių skaičius tą yra skaitomas tukstančiais, o pas mus tik šimtais), bet reikia neužmiršti, kad Union City lietuvių daug prie to prisidėjo su trisus, nes dirbo net 4 ypotos, montarų iš Waterburio darbavosi tik 1, ir galima nesigiriant sakyti, kad tos garbės didesnė pusė priguli mums.

Komitetas.

So. Boston, Mass. Ant parengtų prakalbų per D.L.K. Vytauto dr-stę, kurios atsibuvo 1 gegužės, tapo surinkta \$11,78 aukų, kurie turėjo būti paskirti kankintiniams ir moksleiviams, bet kaip aš patemyjau 26 Nr. „Vienybės L.“ iš tų pinigų dar tapo nūtraukta \$2,64 dėlei uždengimo kokių tų dr-stės kaštų. Man rodo, kad visuomenė negali atsakyti už dr-stės išleidimus ir aukos turi būti atiduota tam, kam buvo aukauta; tuom labiau, kad dr-stė ant susirinkimo nutarė prakalbų kaštus uždengti iš savo izdo.

Dobilas.

So. Boston, Mass. 3 liepos čia atsibuvo apvaikšiojimas Dr. š. Kazimiero 15 metinių sukaktuvių jos gyvenimo ir darbų. Buvo parengtos prakalbos ir deklamacijos; pirmiausia, atidaręs mitingą, dr-ės vice-prezidentas, J. Pečilingis, trumpoj kalboj išreiškė mierį sušaukto mitingo ir perstatė kalbėtojų V. Kauną, kaip pirmutinį sąnarį dr-stės. Kalbėtojas perstatė pradžią dr-ės, ir kiek ji kentė pradžioj nuo prėjų lietuvių, vėliaus nuo lenkiško kunigo, o dar vėliaus nuo kunigo Griciaus, kuris no-

rejo ją suvis išsuaikinti, bet kada dr-stė davus kunigui 10 dolerių, tai pasakęs, jog Kazimieras esąs biskį šventas, taigi ir dr-stė busenti gera. — Poto L. Tačiulauckiūtė padeklemavojo keletą eilučių. Sekantis kalbėtojas, vietinis kunigas J. Žilinskas, aiškino dr-stės reikalus ir ragino kiek galint rašyti į draugystės ir Susivienėjimą, o nebūti be prigulėjimo bent į kokią organizaciją; aiškino, jog ir „bomai“ turi savo organizacijas ir pagal jų įstatus gyvena, o vieni lietuviai nenori risti į dr-stės, nes prisirišę prie asuoč o alaus kuriame turi padėję visą viltį. Toliaus deklavojo J. Turauckas porą eilučių. K. Liubenas perskaitė jo parupintą trumpą draugystės šv. Kaz. istoriją, o po jo deklavojo O. Baroničiūtė eiles; galiausiai kalbėjo A. Ramanauckas, kuris savo ilgoj prakalboj nurodė daug gerų dalykų, o po to užmanė parinkti aukų, kur perėjus su kepurėms dviem merginoms surinkom \$8,29c. (kun. Žilinskas aukavo 1 dolerį) kuriuos paskiriam \$6,00 mokslaeiviams, \$2,20 kankintiniams, 9c. per siuntimui.

Susirinkimas buvo labai gražus; žmonių buvo pusėtinai. Kalbėtojams ir deklimatoriams dr-stė ištarė širdingą ačiu.

K. M. Liubenas.

Reikalai

„Tėvynės Myl. Draugystės.“

Brangūs Draugai:

Pirmiaus jums buvau pranešęs, kad Central. Komitetas nutarė per pusę susidėti su S.L.L. išleidime knygos angliškoje kalboje „Prispaudimas lietuvių po rusiška valdžia“, kurią parašė Dr. J. Šliupas. Bet kad šitas reikalas pasirodo speciališkas, naujas, tai nutarėm duoti kuopoms ant nutarymo. Bukite teip geri, guodotini draugai, paimti klausi-

mą ant nutarymo greitai, kad iki 15-tos Aug. butų visų nutarymai pagarsinti, arba ir pirmiau. Nutarymus paduokite į „Vienybę L.“ visai trumpoje formoje. Priežasčių neminėkite kodėl teip, ar kiteip nesutinkat, tiktai parašykite: mūsų kuopa nubalsavo išleisti, arba ne, tą knygą, teipgi paminėti, kiek buvo balsų priešingų. Tokiu budu neužimsim daug vietos laikraštyje ir bus teisingas nutarymas.

Prez. T.M.D. M. Pallanavičia.

„Vienybės 27 Nr. T. M. D. pirmsėdis pranešė mums daug žingaidžių dalykų, kurie nevisai man aiškūs; butent: ar mus pirmsėdis veiks tiktai kaipokun. Miluko perkupčius, paravinėdamas Albumus T.M.D. sąnariams už 75c. abudu, o nuokitų žmonių už tuos pačius reikalavus po \$1,50? Ar čia suprastai reikia, kad T.M.D. paims tam tikrą skaitlių tų Albumų, juos stengsis visaip tarp žmonių platinti, kuomet savo išleidimus pudo ir niekam nepardavinėja. Man rodo, kad sąnariai, kurie reikalavo minėtų Albumų, jau yra nusipirkę juos, o kuriems apeina jų įgijimas, vėla žino kur juos rasti. O mus T.M.D. mieris yra išleisti Lietuviškas Moksliškas Knygas ir platinti Apšvietimą, o ne užsiiminėti prekyste svetimų žmonių išleistoms knygomis. Čia žinoma, nėra kalbos apie P.P. privatišką užsiėmimą tokia perkmainyste, tik jeigu yra jo privatiškas užsiėmimas, tai netau, kam reikia jį garsinti T.M.D-ės reikaluose? Mūsų T. M. D-ės vyriasybė gerai padarytų surandant pragumą, kuriuom daugiau išsipardavintų ir mus draugystės raštų.

Kitas dalykas iš to paties Nr. „V.“, kuris nesmagiai puola į akį, yra tas: — „Paskutiniu laiku Central. Kom. nutarė išleisti knygą „Kaip Lietuviai yra nuskriausti ir skriaui-

džiami, per caro valdžią“, angliškoje kalboje. Tą knygą išleisim su kita organizacija etc.

Pirmiausia mūsų mieris turi buti sugyventi su mūsų draugystės abelnais įstatais, kurie gana aiškiai parodo, kad: (§ 1.) „T.M.D. mieris yra išleisti lietuviškas moksliškas knygas“ ir vėla „§ 6. Lietuvoje beturčiams knygos bus dovanojamos etc.“. Todėl, sulyg įstatymų mes negalime svetimoje kalboje rašytas knygas išleisti T.M.D-ės kaštais ypatingai dėlto, kad mus draugystė gyvuoja ant mierio dalinimo moksliskų knygų beturčiams Lietuvoje dovanai (mus Lietuvoje beturčiai nemoka angliškai) ne apšvietimas svetimtaučių, arba supažindinimas jų su skriaudoms etc. Pats žodis „išdavimo moksliskų knygų“ liudija, kad mūsų draugystė nėra agitatoriška ir nesikiša nė į politikiškus nė į tikėjimiškus dalykus, o vien grynai moksliskus raštus išdavinės, o jau jeigu matosi reikalas perkeisti įstatai, tad pirmiaus duokime tiesą kuopoms T. M. D-ės tą nutarti. Tų sąnarių Centr. Kom. sauvališkas darbas, atliktas priešais įstatus draugystės, gali netikėtinau daug blėdies pridirbti, arba bent nesusipratimo. Pasidėkvojant apšvietai mūsų brolių, turime jau ir tokių draugystėjų, kurių mieris juk yra, kad supažindinti svetimtaučius su mūsų skriaudoms. Aš užmanyčiau, kad tokius raštus, kaip višminėta knygelė angliškoje kalboje butų palikta jų darbščioms rankoms išleisti. Vėla girdėti, kad žada mūsų T.M.D-ės vyriasybė išleisti ant laimėjimo tų paveikslų ir žada už jį iš kasos užmokėti \$100. Jeigu tas butų teisybė, tai tikrai iš vėžių traukiame. Pirmiausia, kad nors ir didžiausios vertės butų tas paveikslas, vienok — viena, dar nesiranda pas lietuvius grin-

čiose vietos tokiai teplionei, o antra, neturime vertimo paties veikalo lietuviškoje kalboje, iš kurio semta idėja to paveiklo, o dar trečias dalykas, tas paveikslas nėra mus lietuviško artisto paties darbas (originalas), bet tikrai nuotrauka nuo kito artisto darbo. O ant galo ne dailos, bet apšvietos dalykai T.M.D.—ei rupi.

Johanna Želviene,
Knyg. T.M.D.

Atsiliepiamas Brooklyno lietuvių kriaucių unijai.

Scranton, Pa., S. L. L. kuopa ant mėnesinio susirinkimo 3 liepos nutarė užprotestuoti prieš Brooklyno kriaucių unijos reikalavimą per 25 Nr. „Vien. Liet.“ sugražinti jiems jų syki aukautus pinigus kurie pinigai — 56 dol. — yra skirti lietuvių delegatui į tarptautišką darbininkų kongresą, nes — anot jų žodžių — „siuntimui delegato neturime principališkų paramų“ ir „todėl delegatas nebus prileistas į minėtą kongresą“ ir „visi tušti stengimaisi turi užsibaigti niekais“, ir tt., ir tt. Taigi, klausimas: kodėl Brooklyno K. U. niekus veikia, jeigu nenori kad niekais užsibaigtų? Kodėl aukaudami tam mierui pinigus nepastatė ir tų „paramų“? Kodėl neatsiliepė ant Philadelphia ir Scrantono socialistų kuopų atsisaukimų, kurios tik ir norėjo tokias „paramas“ suverti susivienijant su daugybe užinteresuotų darbininkų judėjimu lietuvių? Iki šiolei Br. K. U. vis tylėjo, ir tikrai dabar, kada delegatas nutarta siųsti nuo vardo S. L. L., — kaip vienintelės Amerikoje egzistuojančios darbininkškos organizacijos ir turinčios visas tokias Brook. Kriaucių Unijos reikalaujamas „paramas“, — dabar tikrai brooklyniečiai kriaučiai apsižiūrėjo, kad tas viskas yra niekais! — Jeigu jau Brooklyno kriaučiai žino, kad lietuvių delegatas

nebus priimtas į kongresą — dėl to, kad bus siųstas nuo vardo S. L. L. — tai turbūt žino ir tą, kad jis nebus nė užkviestas, jeigu ne pasirūpinsime nusiųsti jį mes patys. Bet jeigu norime būti pripažintais kaip atskira tauta, arba norėdami reprezentuoti Amerikos lietuvių darbininkų luomą ir būti pripažintais už lietuvių akyse viso svieto, būtina turime nusiųsti savo reprezentantą. Jokio skirtumo nedaro, nuo keno vardo jį nusiųsime. Delegatas nebus atstumtas, jei jį nusiųsime ir vardan šv. Mikolo draugystės, jei tik tos draugystės konstitucija remsis ant darbininkškos reikalų. Taigi Brooklyno kriaucių sekantis išsitarimas — „siųsti delegatą vardan valnamanių mes nepritariam ir ant to pinigų neaukajame“ — neturi jokios svarbos. Jie dar sako: „mes čia norime pajudinti grynai darbininkšką klausimą, o išsilenkti tuščių svajonių“... Juokai tik ima iš tokios žmonių šnektos! — Matyt, kad Br. K. U., nors persistato kaipo tikrais darbininkų geradėjais (viliodami juos su neva auka!), toli gražu dar nežino apie dalykų stovį. Malonu būtų išgirsti, kaip jie išaiškintų šitą paragrafą, kurs S. L. L. mieruose skamba, kaipo tikriausia darbininkų delegatui „parama“, minėtina: — „Politikoje (S. L. L.) eina išvien su socialistais, priimdamas laisvę, lygybę ir teisybę“. Arba kitoje vietoje: „Su pagalba apšvietimo (S. L. L.) stengsis išliuosuoti žmonių iš religiškos prietarų ir iš politiškos vergovės“. Gali but, kad Br. K. U. neteko tų S. L. L. mierų matyti, — labai tikėtinas daigtas... bet, gavę tepaskaito ir tada susikuls jų filiozofija į smulkius trupučius.

Jeigu minėti mieriai nėra grynai darbininkškais, o tik „tuščia svajone“, tai kodėl Br. K. U. nesutaisė ikišiol svarbesnių? Rodosi, nuo to laiko,

kada buvo pakeltas klausimas siuntimo delegato, „grynas“ darbininkškas klausimas galėjo būti nevien pajudintas, bet ir į viršų iškeltas. Kodėl to Br. K. U. ikišiol nepadarė.

Mēs, S. L. L. kuopa, kaipo aukautojai, kietai prieš atidavimą brooklyniečiams jų aukos protestuojame, tikedamės, kad jie savo reikalavimą, kaipo iš visų pusių juos baurinantį, atšauks, ir paliks pinigus ant to mierio, ant kurio aukavo.

Komitetas:

P. Dubickas, A. Zaleckas.

Brooklyno kriauciams.

Rasi dar lietuviai nematė juokingesnio atsitikimo, kaip kad dabar pasidarė su Brooklyno kriaucių unija, kuri vos per vargą išstėnėjusi paaukauti 56 dol. ant kelionės lietuvių darbininkų delegatui, į kongresą atsibusiantį Niderlanduose, ir lyginai su „cicite“ visuomenę pabovėjusi, dabar vel reikalauja auką sugražinti atgal. Jeigu delegatas nebus išsiųstas šįmet, tai gal pasiseks kitais metais išsiųsti, ir jų pinigai priguli jau ne jiems, tikrai lietuviškiems darbininkškiems reikalams. Kiteip turėtumėm visai paniekiinti aukų principą. Siuntimas delegato vardan S. L. L. tik tuomi išsireiškia, kad ta organizacija gali duoti jam mandatą; aimanavimai Brooklyno kriaucių, kad valnamaniams teks jų auka, visai juokingi, ir prieš tą aš, kaipo aukavęs 5 dol. ant to mierio, protestuoju.

Penkinis.

20-metines sukaktuves D-ro Jono Szliupo Amerikoje 16 berzelio.

Ta diena užtiko D-rą Šliupą ir ponį Šliupienę Scrantone, Pa., atvykusius ant užbaigtuvių savo vyriausios dukterės Aldonos augštesnės mokslo laines.

Matyt buvo, kad Dr. Šliupas ir jo šeimyna jautėsi gana linksmis ir pakaktiniais kasvienas savo darbais. Ir ar-gi neturėjo iš ko? Apie Dr. Šl. darbus ant tautiškos dirvos nuveiktus, jau nėra ką daug kalbėti, nes visuomenė geriau žino ir atjaučia juos kasdien, bet reikia priminti, kad ir jo moterė gali būti pakaktina ką dėl lietuvių yra padariusi, nes ji dirbo su vyru draug nuo pat atvykimo Amerikon. kad anot jos redant Dr. Šl. „Lietuvišką Balsą“ netik visą savo kraitį į laikraščio užlaikymą sudėjo, bet tankiai buvo per užsiėmimą visuomenės darbais jos vyro pasmerkta į vargingą viso ko stoką. Nežiurint to, vienok ji spėjo užauginti dvi mergaiti ir sunų, kurie eidami mokslus apturėjo pagyrimus nuo vyriausybių savo mokslainių. Keistutis, kuris užaugo sulyg tėvo, ir Hypatija ypatingai atsizymėjo, nes abu buvo perkelti į augštesnias klizas be egzamenų; Aldona gi, drauge su D-ro Šl. dvidešimtais metais Amerikoje, pagirtinai užbaigė 17 berzelio Scrantono augštesniąją mokslainę. Rods kad tėvai iš tokių vaikų gali pasidžiaugti. Čia reiktų priminti, kad dauguma mūsų vientaučių dar vis mislyja, jog be kunigo ir bažnyčių gerai vaikus užauginti negalima. Tuomtarpu mes matome, kad Dr. Šliupas ir p. Šliupienė dorai vaikus užaugino ir tautiškoje dvasioje. Nevien tik jie tą padarė, — padaro daugelis ir kitų, jei tikrai nori. Matome, kad doras auklėjimas nesiremia nė ant bažnyčių, nė kunigų. Savitarpinė meilė, laisvė mislies, meilė doros ir tėvyinės, — štai svarbiausi ramsčiai doros auginimo. Tokie augintiniai kvėpuoja neužnuodinta dvase laisvės proto, mokslo ir doros, ir nuo jų galima tikėtis, jog ateityje atneš mūsų tautai didelę naudą, kadangi jų akys nėra apdumtos viso-

kiais burtais ir raganystėmis, įsiveržusiomis į mūsų mielą senąją tėvynę.

Ant šios linksmos, mūsų gerbiamo tautiečio sukaktuvių dienos susirinko jo iš aplinko draugai, net ir iš tolymesnių miestų atvažiavo, pas p. Judicką, Scrantone, kur atsilikogrynai draugiškas susirinkimas, su pakalbomis apie mūsų tautiškus dalykus ir apie dvidešimties metų praeitį. P. Aldona apturėjo daug puikių dovanų, o susirinkusieji sudėjo moksleiviams \$3,10 aukų, kuriuos čia podraug ir prisijunčia-me į „V.“ red.

V. Tarantas.

Dar apie knygą.

Daugelis niekaip negali suprasti, kokią naudą gali suteikti mūsų tautai parašymas angliškoje kalboje apie lietuvių knygą, pavidale trumpos Lietuvos istorijos. Aš neužsiimsiu čia plačiais aiškinimais, nes išmintingas žmogus tokius dalykus pats prigulinčiai apsvarstys. Priminsiu tik tai, kad tokia knyga bus naudinga ne vien tik dėl parodymo svetimtaučiams kas mes esame ir kas yra mūsų tyronai, bet bus mielai perskaitoma ir mūsų vaikeliais, kurie ar tai dėl tokių ar kitokių priežasčių išvirsta į „yankius“ ir girdėdami, kaip juos amerikoniai vadina „polianderiais“, amžinai atsisada savo vardo. Tą daro ne tik tamsuoliai, bet ir einanti mokslus. Ar jie taptų renegatais, jei jie teisingai pažintų savę ir žinotų iš kokios garbingos tautos jie yra kilę? Žinoma, kad ne! Kokiu būdu tad jie pažįs savo tėvynę, kad jie nuo pat mažes yra mokinti tik tai amerikoniškos istorijos, apie tai, kad Jurgis Vašingtonas niekad nemelavo, ir tt. ir tt? — Taigi tokia knyga bus pirmiausias dalykas įbrukti tokiems visiems suklaidintiems Lietuvos vaikeliams į rankas

ir atneš tėvynei milžinišką naudą. Beto kiekvieno lietuviu prievolė bus duoti savo pažįstamiems svetimtaučiams tą knygą perskaityti, — tema to visai svieta, jog mes ne kokie „polianderiai“, bet sunų garsios ir senos tautos! Gal kelintas svetimų, pamatęs mūsų tėvynę tikroje šviesoje, pamylės Lietuvą teip, kaip kad „Aušros“ laikuose pamylėjo Dr. Girėnas (Sauerveinas) ir milžiniškai dėl lietuvių pasidarbavo, ir mokės tą kankintinių šalį paguodoti geriaus, negu tuli mūsų šių dienų gudravotojai...

Tokią knygą parašė Dr. J. Šliupas, kurią ketina išleisti S.L.L. kaštais. Knyga kaštuos 50 c. — Aš buvau mislyjęs, kad tą veikalą prigulėtų išleisti S. L. A. ar T. M. D., bet šitos organizacijos atrado tą nenaudingą dėl lietuvių. Delko, aš nesuprantu?

Prieto „Lietuva“ pradėjo aiškinti tautiečiams, kad ta knyga tai esanti Šliupo ypatiška. Ar gi teip yra iš tikro, aš nesprendsiu: tenusprendžia visuomenė. Mano supratimu, tas raštas galima vadinti ypatišku, kuriame autorius aprašo apie savę, savo šeimyną, giminę ir tt. Tuomtarpu minėtoji knygoj Dr. Šliupas neris vietos tokiems aprašymams, nes knyga istoriška, pašvensta Lietuvos reikalams. Ji susideda iš šių skyrių:

1. Historical review of the race;
2. Lithuanians of the Eastern Prussia;
3. Lithuania proper: Alexander I of Russia; Nickolas I; Aleksander II;
4. The Lithuanian ingratitude;
5. The Lithuanian literature;
6. The Letts martyre;
7. The labor movement among the letts.
8. The future of Lithuanian.

Taigi iš to matosi, kad knyga bus ne ypatingai reika-

lams pavesta, bet visuomeniškiems ir priderėtų karštai buti nuo visų vientaučių remiama. Tai yra pirmutinis mūsų veikalas angliškoje kalboje. Ar panorės kas kada parašyti geresnį, tai sunku įspėti. Šią dieną mūsų pareiga rupintis, kaip galint greičiau ją išleisti ir kuo plačiau paskleisti.

K. Rutkus.

Vadas.

(Patėmyjimais iš gyvenimo.)

Mēs dirbova tamsioje, šaltoje kelnorėje; garsas garinės dudos nevisada mums buvo girdžiamas, tai gi mums patiems reikdavo prižiūrėti pagal laikrodėlį laikas, ypatin-gai pietus, dėl ko vos teigauna-vą po pusę valandos.

— Penkios minutos iki dvylikai! — šuktelėjo vienas iš darbininkų pro šalį praeidamas. — Ei, Juozai! — pašaukiau į savo draugą, — penkios minutos iki dvylikai! Kur eisime pietauti? — čionai teip šalta! — Eism ant saulės, — atsakė Juozas. Štai jau mums besirengiant užtribėjo ir dvyliktą. Šimtai darbininkų pasipylė iš visų kampų skubindami ant pietų.

Mēs su Juozu, nuėjova į medžių prikrautą daržą, ir ramiai ant saulės spindulių valgėva pietus. Staiga, toluoj sušuko: „Sok, sok... get up Bill, šu-u-u... sok...“ Kelias, iškastas pavidale tunelio žemiaus mus, vedė į susiedijos pšovinyčias. Tripimas bėgančių galvijų kas kart artinos linkon mūsų. — „Sok, šu-u-u... — hurry up Bill“, — karts nuo karto šaukė paskui buri eidamas žmogus su pliauškinerankoj. Šimtai avelių, karts nuo karto subliaudamos, tarsi šaukdamos: „mēs nelaimingos“, skubina jios bėgo: raivės, tai purtė, tai vėl viena-kita sustojė dairės, rodos prijausdamos artymą galą. Pirma jų,ėjo ramiai, su išdidumu ir drąsa, dik-

tas, baltas, riebus, garbiniuota vilna, su ilga barzda, kasžiką kramtydamas „Vadas“ (avinai). Jo eisena, lygo su eisena idijotiško teologo. Kartais subliauna gailingu sirenišku balsu, rodos prijausdamas paskui bėgančiam buriui avelių; tai vėl, suburbia piktai, tarsi išreikšdams sekančioms panieką ir liepdamas skubinties.

Teip mums bežiurint į keletą minutų, nutripėjo į susiedijos pšovinyčias šimtai nekaltų avelių. Trumpa valanda joms pasiliko, vos kelios minutos. Pusėj po dvylikos vėl prasidės gožtės kraujas, o po porio valandų neliks nė vienos gyvos. Teip ten darbuojasi per dieną. Darbininkai džiaugiasi turėdami ką daugiau užmušti, džiaugias ir „vadas“, turėdamas ką vesti... Nors jis mato gožiant kraują savo sąbrolių, — jis aiškiai žiro, į kokią laimę veda tas nekaltas, išalkusias savo seseris ir brolius, — vienok jis juos veda, jis teip išmokytas, jis užkietėjęs; jo širdis nejaučia gailėsčio, nė skausmo mirties. Jis tai daro dėlto, jog už tai gauna gausų užmokesnį, dėl to jis riebus...

Ta biuri scena baisiai manę sujudino: dirbau iki vakaro kaip sužeistas erelis. Slinko per galvą visokios mintys... Juk ir mēs esava avelės, ir mēs turiva diktus, riebius vadus (kunigus); jie mus teip gi veda ant aukuro vainikuotam vizunui (smakui); jie žino mūsų likimą, jie supranta skausmą mirties.

Bet, jų mokslas, jų užkietėjimas, veikia ant mūsų protų. — Ir teip mēs, nepažindami godžių vilkų, vilkų apsilikusių avinelių kailiais, sekame paskui pilni vilties išganymo. Skamba kardaj, pliauška botagai užpakalyj mūsų; girdžiame šauksmą: pirmyn, pirmyn... Greičiaus, Bill... — Valanda, kita, gožiasi kraujas, nykstam ir žustam vienas po kito... Bet, mūsų vadai ramus ir be-

baimės, gausiai apdovanoti, veda mums ir vilioja į pjo-nyčias Mandziurijos.

Koks tai skirtumas tarp žmonių ir avelių? tarp „vado“ avelių ir mūsų dvasiškujų?

R-na Plyksna.

Paryžiaus Parodos reikalų užbaiga.

Šiemis dienomis tapo išsiųsta atlikę nuo visų išmokėjimų pinigai p. Daumantui.

Išmokėta dar šie kaštai: advokatui O'Neil už panaikinimą State taksų \$18,60, kun J. Žilinskui už panaikinimą bond'o 50 ct., p. Mikolainiui už expresą ir markes 50 ct.

Po nubalsavimo aukautojų buvo atlikę \$285,62. Išmokėta \$19,60. Išsiųsta p. Daumantui \$266,02.

Kasierius Paryž. Parodos,
J. J. Paukštis.

Isz visur.

Iš Maskolijos vėl parėjo paskala, buk caras sušaukęs gubernijų komitetus dėlei apšnekėjimo apie įvedimą naujų kaimiečiams reformų. — Mat caras mato, kad jo sostas visas išklypo, tai gi dėl jo parėmimo masina net pirmiaus min dytą po kojų luomą, luomą vargdienių. Ar ta paskala vienok nebus tokiu tuščiu gandu, kaip kad pernai laikraščiai tiek apie tas reformas prirašė, o ant galo pasirodė, kad pagimdė kalnas pelę.

Neužilgo pribus Amerikon garsus lenkų pijanistas, Juozas Hoffmanas, kurs ketina duoti didesniuose miestuose keletą koncertų.

Paleista į askala buk garsus lenkų romanistas Senkevychius ketinas keliauti į karės lauką, Azijon, „Kr.“ sako esanti visiškai melaginga. Senkevychius ten keliauti nė ne mislyjęs.

3 li-pos ant šiaurilio atlan- tino didmar-o, netolimais nuo

Anglijos pakraščių, susikule užėjęs ant skalos Skandinavo-amerikoniško ruožto laivas Norge, kur prigirė suvišum 700 keleivių, išeivių iš Danijos, Švedijos, Norvegijos ir Suomijos.

Ant vakarinių Indijų salos Jamaika, ties miestu Kingston 27 berzelio išsiliejus požemiam perkasui prigirė 33 žmonės.

Milžiniški viesulai parlėkė per Moskvą (Rusijoje) ir jos apielinkes užmušė apie 200 žmonių, suardė telegrafus ir geležinkelius.

Ant upės Nevos, Peterburge, bandant pavandeninį laivuką Delfiu, nuėjo jis galan ir prigirdė nemažai žmonių.

Sibyre, kalnuose Altajaus, apsiereškė tarpe mongolų naujas dievas, kuris niekam nesi- rodo, o susinėša su žmonėmis per tarpininkystę tulo žilo senuko ir mergaitės. Rusijos valdžia labai nerimauja iš tos priežasties, nes „dievas“ savo pasekėjams liepia neimti rusiškų popierinių pinigų, vien tik auksą ir sidabrą. Beto da „dievas“ skelbia sutvėrimą naujos viešpatystės.

Kronštado karės sudas nusprendė pečkurį Kuzminą ant sušaudymo už prasikaltimą kuomet buvo bandoma iškelti dinamitu kreiseris.

Peterburge ketina uždėti naują dienraštį „XX amžius“, kurs busęs pašvęstas išdirbimui politiško-socijališko-ekonomiško projektų, sutaikyti šiolaikinio gyvenimo reikalavimus. — Naje!

Šv. sinodas uždengė Kutaise, už Kaukazo, tenykštę stačiatikių seminariją, kurią patėmyjo labai pavojinga esančia valdžiai.

In Sus. L. L. kuopas.

Guodotini draugai! Iš pagarsinto „Lietuvoje“ ir „Vienybė Lietuvninkų“ protokolo 5-to seimo matote, kad delegatai nutarė išleistas kaštais Susivienijimo knygyno išdalinti kuopoms paskiriant 1 dalį pasiųsti į Lietuvą ir po 300 egzempliorių kiekvieno numerio palikti Centr. Komitetui. Tai gi pranešu, kad pavestą sunkų darbą atlikau, ne pagal skaitliaus sąnarių prigulinių prie kuopų, tik pagal kiekvienos kuopos įmokestis į Centr. izdą. Ar užduotę mano teisingai atlikau, tai peržiurėję paduotas čia skaitlines, patįs galėsite spręsti.

Knygų padalimui buvo egzempliorių:

Kuopos įmokėjo:	N.1 1645	N.2 1860	N.3 2020	N.4 1153	N.5 2105	
Waterbury	\$101,87	151	176	195	93	208
Scrantono	88,09	131	152	168	78	169
Brooklyno	85,23	125	147	161	73	164
Minersvilles	75,23	110	129	144	67	154
Philadelphijos	58,81	84	101	116	53	120
Newarko	52,14	76	90	99	47	106
New Britaino	50,67	74	87	96	46	103
Bostono	30,75	45	53	59	28	62
Torringtono	9,55	14	16	18	10	19
Worcesterio	3,00	4	5	5	2	6
Wilkes-Barres	2,95	4	5	5	2	6
Pavieni	78,30	116	135	139	68	159
Centr. K.	300	300	300	300	300	200
Į Lietuvą	400	460	500	280	500	
	1634	1854	2005	1147	2076	

Liko ekz. matematiškai

nepadalinta

11 4 15 6 29

Centrališkas Komitetas pripažino už teisingą likusius nepadalintus egzempliorius išdalinti trims paskutiniame laike susiorganizavusioms kuopoms, kurioms pagal įmokesties ne tapo suteiktos L. S. D. Partijos knygelės. Tai gi sekančios kuopos vietoje augščiaus paženklinto skaitliaus, gaus:

Toringtono kuopa N.1-o ekz. 19 2-o 18 3-o 23 4-o 12 5-o 29
Worcesterio „ „ „ 7 „ 6 „ 10 „ 4 „ 16
Wilkes-Barres, „ „ „ 7 „ 6 „ 10 „ 4 „ 15

Pavieni sąnariai teip gi pagal įmokesties gaus atsakančių skaitlių knygų, tik meldžiu, idant permainę adresą, neužmirštų apie tai pranešti.

Kun. V. Dembskis, L. L. Sus. Sekretorius,
328 Federal str., Philadelphia, Pa.

Aukos kankintiniams.

Scranton, Pa., ant varduvių

J. T. Gilbajčio:

J. Petrikis

J. Bružas

J. T. Gilbaitis

K. Gilbaitienė

Pr. Valantiejus

El. Gilbajčiūtė

Iz. Bružas

J. Žilinskas

Mirė Brbzienė

Smulkesnių

Išimant \$1,60 lieka 1,00

So. Boston, Mass., nuo prekal.

Dr. š. Kazimiero

Buvo \$396,44

Lieka izde \$399,64

Aukos mokslaeiviams.

Scranton, Pa., ant varduvių

J. T. Gilbajčio

1,00

Scranton, Pa., nuo apvaikščiojimo

20-met. sukaktuvių pribuvimo

Amerikon D-ro J. Sliupo

3,10

Pana, Ill., lietuviai

1,50

So. Boston, Mass., nuo apvaikščiojimo

gavimo spaudos

14,00

„ „ „ Dr. š. Kaz. prakalbų

6,00

Buvo \$46,61

Viso \$72,21

Aukos A. Vištaliui.

So. Boston, Mass., nuo apvaikščiojimo

gavimo spaudos

5,00

Scranton, Pa., var. J. Gilbajčio

60

Buvo \$59,23

Sykiu \$64,83

REIKALUOSE BAŽNYČIOS ŠVENTOS KATALIKU.

Navatna yra, kad tai mes, kurie nereikalaujame bažnyčios, priversti esame apie ją rašinėti. Toki rašinėjimai nusibosta netik mums, bet ir redakcijoms. Tačiau jeigu katalikų lietuviški kunigai nenori pagarsinti teisybę savo avėlėms, tai mes — „bedieviai“ — turime juos tame uzvaduoti. Bet pasiklaus, rasi vienas ar kitas, iš kur-gi jūs žinote teisybę? Tuojau išgirsite.

Privertė šiūmsyk mus rašyti kun. Žebrius savo straipsniu, tilpusiu Nr. 22 „Lietuvos“. Regimai, nė pats kun. Žebrius nežino legališkų prietikių ištisai ir aiškiai. Tačiau mums nerupi pamokinti kun. Žebrių, bet tik pranešti visuomėnei, kaip Amerikoje dalykai stovi su bažnyčiomis, idant visuomenė, zinodama prietikius, išvengtų daug nesmagumų, tasybių po sudus ir kitokias paines.

Trejetas mėnesių tam atgal Philadelphijos lietuviai turėjo sude bylą dėlei bažnyčios su savo kunigu ir vyskupu. Laiketos bylos aš pats pakviestas buvau sudui išguldinėti parapijos protokolus ir kitokius raštus iš lietuviškos kalbos į anglišką. Sude buvo, ažuot arcivyskupo, jo sekretorius, kaipo zinovas kanoniškų tiesų, bažnytines istorijos, ir suredymo katalikiškų bažnyčių Suvienytose Valstijose. Sudziai klausinėjant, štai kaip arcivyskupo sekretorius perstato dalykus:

Bažnytine tvarką įvesdine yra bažnyčios susirinkimai, laikyti 1866, 1882—1884 m. Tų nutarymų šadien prisilaikoma visi vyskupai.

Visų katalikiškų bažnyčių ir priebažnytinių lobių savininkais yra vyskupai. Rods, kaip kuš savastis dar nėra perrašyta ant vyskupų vardo; bet vysku-

pai pareikalavus, ji turi buti aprašyta, jeigu tapė steigta ant vardo Romos katalikų bažnyčios. Kada vyskupas užsimano to perrašymo reikalauti, tai jo dalykas; tankiausiai daro tuomet, kada jau visos skolos už savastį išmokėtos yra. Jeigu žmonės priešintusi ir nenorėtų aprašyti vyskupui, tad vyskupas gali per sudą priversti žmones prie aprašymo, jeigu jie nesibijo jo dvasiškos baudos, k. a. atmetimo nuo katalikystės, iškeikimo, ekskomunikos ir tt.

Vyskupas prie bažnyčios laiko savo agentą, kurs vadinasi kunigu. Agentas turi akiai daryti tai, ko vyskupas reikalauja. Agentas nepriklauso nuo žmonių, nors žmonės jį maitina. Idant lengviaus skolas mokėti butų, beje idant žmones pamasinti prie didesnių mokesčių ant bažnyčios, agentui pavelyta yra pasirinkti iš avelių tarpo keletą ypatų, kaipo pavierytinius (trustees). Žmonių išrinktus pavierytinius kunigas gali atmesti, o pasirinkti pats tokius, kurie jam patinka.

Kunigas neprivalo rodyti nė išdavinėti jokių rokundų avėlėms — parapijonams. Jis stovi vienatinai po globa vyskupo. Kunigas gali nepatinamas avis atmesti nuo parapijos, varyti laukan iš bažnyčios, neatlikinėti dėl tokių bažnytinius patarnavimus. Kunigas gali visokias kolekto dalyti dėl bažnyčios; avis nereikalauja žinoti, kiek kolekto įeina ir ant ko kolekto apveičiama yra. Tuomi mažiaus avis gali sukolektuotus pinigų laikyti ant savo vardo pas idėninkus, savo aprinktus, ar bankuose ant komiteto vardo. Reikalaujant kunigui, visi pinigai turi buti sudėti ant jo rankų. Jeigu kur dar yra pinigai ant komitetų rankų, tai iki laikui tiktai, iki bažnyčia išbris iš skolų.

Kunigas turi gauti algos 800

dolerių ant metų. Kokios jo pareigos yra gaunant tą algą? Jis turi patarnauti parapijonams jų religiškuose reikaluose, k. a. krikštyti, numirėlius laidoti, šliubus davinėti, dievmaldystas atlikti ir tt. Ar už tokį patarnavimą kunigas turi tiesą reikalauti extra-mokes ties nuo parapijonų? Ne! Kodėl-gi žmonės moka? Kunigas atlikti turi religišką tarnystą už dyką; bet pavelyta jam yra priiminėti dovanas, aukas, jeigu parapijonas duoda iš geros valios! Vale jam priimti dovanas nuo vieno cento iki milijonams dolerių, jeigu kas duoda ir dovanoja.

Kas yra parapijonu? Koznas katalikas tikintis teip, kaip jį kunigas mokina, ir klausantis kunigo. Kokios yra pareigos parapijono? Mokėti kunigui algą, dėti rinklevas, eiti į bažnyčią ir melstis, ir tikėti ir daryti teip, kaip jį mokina kunigas. Kokias parapijonas turi tiesas bažnyčioje? Nė jokiu, apart pasimelsti, ramiai užsilaikyti, ir mokėti pinigus. Tai parapijonas neturi tiesos nė susirinkimus laikyti reikaluose bažnyčios? Ne, jei bent pats kunigas sušaukia tokius susirinkimus ir tų pavelyja žmonėms savo nuomones išreikšti. Bet ir čia valė kunigui elgtiesi arba pagal žmonių norą, arba daryti priešingai. Ar parapijonai turi tiesą gauti arba išvaryti kunigą? Ne turi! Ar jie gali priversti vyskupą, kad duotų ar išvarytų kunigą? Ne gali; jie gali nuozemiai vyskupo prašyti, bet vyskupas daro teip, kaip jam patinka. Jeigu gi žmonės pamišimus kelia, ar šaukia susirinkimus be kunigo valios, kunigas ar vyskupas gali užtraukti policiją, tasyti žmones po sudus, iškeikti juos ir uždaryti bažnyčią ar ant tulo laiko ar ant visados. Gali net pamišėlius atstatyti nuo bažnyčios jų nupirkto, ir bažnyčią atiduoti kitiems, nors ir kitokios tautos, parapijo-

nams. —

Iš to, kas pasiaiškino sude Philadelphijoje, galime matyti pareigas ir tiesas kaip parapijonų, teip kunigų ir vyskupų. Vienintėlis kelias dėl tų, kurie steigia naujas parapijas ir trokšta bažnyčias palaikyti tautos rankose, yra toks: niekadodos neminėti nė žodziu nė rašte (tuomi labiaus protokoluose) vardo „Romos katalikų“. Žodis „Romos katalikų bažnyčia“ atiduoda savastį, norint ar nė nenorint, į rankas vyskupų. Jeigu lietuviai steigtų savo bažnyčias ant vardo „lietuviška bažnyčia“, tada tik jie galėtų pasilikti savininkais jos ir galėtų vesti kontrolę visų jėmimų ir išleidimų, priimti ar išvaryti kunigą — žodziu sakant, buti valdymierais savo turto.

Kiek šiadien lietuviai pristatę yra Romos katalikų bažnyčių, jos visos — ar aprašytos ar neaprašytos — savasčia yra vienatinai vyskupų, kurie gali tų laikyti tokį savo agentą-kunigą, koks jiems patinka, bet ne kokio žmonės norėtų.

Vienintėliu geru dar yra tatau, kad parapijonas gali, mokėdamas algą agentui, reikalauti už dyką religiško patarnavimo. Bet ar kunigai mūsų tarnauja už algą, tai ne mano dalykas. Žmonės dėlei savo nežinės moka už mišias, šliubus, laidotuves, krikštus; tai ne dovana, bet to kunigas reikalauja, to dėl jis kaip zydelis-kromininkas derisi; juk nešmanėliai net ausinę išpažintį apmoka!

Padaviau tas zinutes dėl labo tautiečių. Kas sude yra teisybė — o tų arcivyskupo raštinkas kalbėjo po prisieka, — tai tas turėtų buti teisybe ir gyvenime. Todėl velyju, kad vargšai ir visi tie, kurie įtiki į Romos katalikų bažnyčią, pasinaudotų bent iš tiesų trupinio, kurį toji bažnyčia teikiasi vargšui-tamsunui primesti.

J. Šliupas.

Lietuviu tauta

senoveje ir szia dien.

Parašė J. Sliupas, M. D.

(Tęsa.)

Komėtos: Uodegytės, žvaigždės su šluota, kurių pasirodymas pranašysta buvo.

Žinojo teip gi paukščių kelią, saulės kelią, raistą ar ruošą dangaus žvėrinį, žvaigždės bėgunes, gaisrą arba pašvaistą, kurią priskaitė imtynėms milžinų ant oro.

Patį žemė buvo dėl Lietuvių dideliu, plokštu lanku. Marės skalavo žemę ir ją skriodė pusiau. Septynetą marių mini padavimai.

Pirklyba Pabaltijos šalių nuo seniai jas vienyjo ne tik su artymomis tautomis, bet ir su tolimomis žemėmis, kurių gyventojai atplaukdavo čion dėl įgyjimo gentaro, kailių, kailinių, medaus, vaško ir žemės vaisių. Patys Lietuviai ant valčių toli nusiirdavo, juk turėjo ir didesnius laivus su buorėmis. Ant savo upių ir azerų juk nesunku buvo išmokti plaukyti, nes upevietės ir lygumos didelių vandenių stovinčių buvo pirmais keliais šalyje. Yrėsi žvejoti ant eldijų mažų ir didelių, kartais ant žvejų pergo ar valčių. Dideli laivai ar akrotai su žėgliais, buorėmis, plukuriavo po įlankas marių ar po jures. Ne vieną kovą yra Lietuviai kovę ant Baltųjų jurių su Danais, ir liet. laivai ėjo į uostą Birki Šveicarijoje skilbų pabaigoj VI amž., kurį Adomas Brėmenietis vadina barbarų prielauka, į Wisbi, į Juliną, Pamariuose, į Hadeby Šlėsvige ir tt. Apie Lietuvių marės keliones šreka teip gi Kartknoch. Kalboje yra užsilikę vardai dalių laivo: pratiesas (žėglius) mastas arba stekas, su skersinėmis kartymis, dėnis, irklas; prysas (virbtis dėl atsistumimo ant vandens, lingynėlė (kajuta), inkaras karantis ant vairvirvės ar virvbarzdės (lyno-) ir tt. Marėdis — vairininkas, marpjuvis — styrininkas ir tt. Įpatingai Kuršiai ir Samiai mėgo plaukyti ant jurių, mielai priiminėjo svetimus žmones ir gerbė turta skenduonių. Kuršiai mėgdavo ant jurių rubavoti. Gerbėje buvo Bangpūtys, Dzivsvitis ir k.

Pirklyba pradinė buvo maininė; už javus ir vaisius žemės priiminėjo vilnonius audeklus, metolines ir stiklines popuošas, monėtas. Pirkliai mūsų pirkė pirkinius už tam tikrą prekę ar kainą, ir mainė ar pardavinėjo pardavinius. Ant storų audinių jie mainydavo brangias barsukų skuras, „kurių smarvė — anot vieno chronisto — Vokietijoje paplatino išdydumo nuodus, nėsa drapana, su tomis skuromis apvedžiota, ar teisiai ar per apgaulį įgytomis, kuone palaimindavo tą, kurs ją dėvėjo“. Gentaras ir kailiai vyliojo čion svetimtaučius. Sukrovomis pirklybos buvo apart Druzo, kur šiadien Elbinga, dėl svetimų, Wisby Gotlandijoje. Į Angliją ėjo čionykščiai produktai (pukai, gentaras, medus, vaškas, javai ir džiovintos žuvis) mainais ant gelumbės, druskos, geležies, vario, stiklo, ginklų, karoliukų ir kitų parėdų. Už senus miestus, židinius pirklybos laiko p. Narbutas: Druzo (Truzo), Asgard, Kilim, Russ, Palanga, Piltėnė, Upelcelė, Ykeskola, Holm, Mešuotnė. Iš apginamų kaimų, kur buvo krautuvės pardavinių, ėjo karavanai žeme, į Polocką, Pleskavą, didį Novgorodą, Smolenską, Lubečių, Černigovą, Vladimira palei Kliazmą, Kyjevą, Novgorodą, Brasčius, Garteną arba toliaus pas Prypetę, Dnieprą,

Volgą ir į rytus. Iš rytų gaudavo pinigus ir metolinius daiktus: juk iškasami šiadien yra Romos pinigai metoliniai indai ir papuošalai rytų išdarbystos. Iš Prusų ėjo pirklyba nevalninkais su Slovėnais už Labos. Regis religiška pareiga buvo guodoti pirklius ir jų savastį, juk liudytojais gali būti — dievas pirklių, šventumas kelių ir vieškelių, dievas keleivių globėjas. Vagystė visados buvo Lietuvoje didžiausiu nusikaltimu, o tautos teikose vagimis niekad n'esti Lietuviai, bet svetimtaučiai. Lietuvos pirklyba kailiais ėjo į Novgorodą ir Kyjevą, Prusams į Rusnę, Mozurams į Raigrodą. Rusinai gaudavo nuo jų gentarą, o kada plaukymas Niamunu, užėmus Juodąją arba Getvių Rusiją ir dalį Baltosios, valdant Erzvilkui, Rusinams tapė pavelytas ir be kliučių atliekamas buvo, pakilo dar ypatingai pirklyba javais Rusnėje ir Kaune; vėliaus 1380 m. ir kitos Lietuvos upės tapė parengtos dėl plaukiojimų. Svarbiausia pirklyba ėjo su didžiu Novgorodu. Vietomis sukrovos buvę Vilnius, Kaunas ir Vilkmergė. Vilniuje Rusinų viešbutis buvęs nuo seniai, bet kada Rusinai 1366 m. susipešė religijos dėlei, viešbutis tapė nudegintas, apgrobtas, ir nupuolė, nors 1375 m. tapė atstatytas iš naujo. Buvę dar du viešbutiu, vienas tik dėl Novgorodėnų, kitas dėl šiaip Rusijos pirklių. Rusinai turėję tiesą versti žmones į krikščionybę. Žydų viešbutis tapė įsteigtas 1326 m.; Vilniuje žydai apsisėdo iš Lenkijos atklydę, tačiau jie Lietuvoje jau buvo nuo 1150 m., kada juos išgujo iš Kyjevos.

Pirklyba suteikė Lietuvai nauges, varį, paskui geležį. Kad Lietuviai svėrė svarais turbūt ant svarčių (svarstyklių), rodo kalba ir išpirkimas vyskupo Vaitiekaus kuno nuo Prusų. Sunku žinoti, ar Lietuviai mušo pinigus pirm XIII amž. Teip gi nežinome, ar buvo prekymetės, jomarkai ant miestų rinkų. Mainai turbūt Lietuviams nepatiko, kad priežodin įėjo: mainai varnams, priedai vaikams, arba: Mainininko varnai kraukia vartuose, ypačiai tėmyjant mainus arklių ir galvijų.

Juk Lietuviai turėjo teip gi savo uostas: Klaipėdoje, Šventoje (Palanga), Liepojuje, Ventpylėje ir Irbėje. Klaipėda nuo 1325 m. atiteko kryževiams, ir kaip prisidėjo prie Hanzos, Liepojus turėjo skriaudą pirklyboje. Ir Liepojui patekus į rankas Kardininų, vos Sventos uostas teliko Lietuviams. Karolis XII 1701 m. prašant Rygėnams, paėmė Palangą, nudegino miestelį, o uostą liepė akmenimis užpilti. Lietuvių pirklybos vėliava buvo: ant ruožavo lauko išreikšta ranka su pakeltu kardu.

Dainos liudyja, kad Lietuvių budas yra lėtas: tačiau aplinkybės privertė juos stoti į kares ir išlavinti kariškus talentus, nuskriaudžiant remeslus ir žemdarbystą. Prusai — artojai ir pirkliai — velyjo Mozurams duoti duonį žmonėmis, negu nuolatos imtiesi. Nuo mozurų ir Skandinavų Lietuviai išmoko antpulti susiedų sodybas ir, jas apgrobus, grįžti tuojuo namon. Žinoma, medžionė užgrudino jų pajiegas ir mokino juoktiesi iš pavoju. Kilus karei, rinkdavosi vyresnius ir mažesnius vadus. Kožnas reikys ir kunigaikštis turėjo stoti su savo liaude. Gal—but Kryvė apskelbdavo tuntams išrinktąjį vadą, kurį kiltesniejie nešiojo ant pečių per eiles krykštaujantių kareivių. Jo galybė buvo didelė tik lauke karės.

(Toliaus bus.)

Margumynai.

„Lygataikos Rouenoj(Prancuzijoje)“ paduoda, kiek kaš tavo visoms višpatystėms 1900 m. užlaikymas kariumenės. Minėtinai: Prancuzija išleido 978 milijonus, Vokiečiai 969 mil., Auitrija 478 mil., Italija 381 mil., Rusija 1,292 mil., Anglija 1,810 mil. Školas viešos, paeinančios daugiausiai ant kariškų išleidimų, budavojimo gintuvių, ginklavimos, kolonijališkų ekspedicijų buvo 1900 m. tokios: Prancuzijos 31,024,000,000; Rusijos 20,072,000,000; Anglijos 15,876,000,000; Austrijos 14,352,000,000; Italijos 12,908,000,000; Vokietijos 2,614,000,000.

*
Italijos laikraščiai apskelbė popiežiaus izdo biudžetą, kuris Vatikane neseniai tapė padavadytas ant bėgančių metų.

I p l a u k i m a i :

Iš dvarų popiežiaus 875,000 frankų.

Palukanos nuo vertės popierų 6,000,000

Dovanos 2,500,000

Šventapetria 12,000,000

Viso 21,375,000

I š l e i d i m ų :

Algos kardinol. ir dignitariams 2,500,000

Gvardijai ir žemės-tarnams 397,000

Krygynas, rankiai 1,250,000

Užlaikymas Bazilikos šv. Petro 750,000

Sis-tis 750,000

Viso 5,647,000.

Tai gi gryo pelno popiežiui paliks dar 16 milijonų frankų.

Nauji rasztai.

Gyvenimo lašai. Iš visokių kalbų. A. Geležninkas. A. Macėjaucko Izdas. Tilžėje 1904. Pusl. 30.

Toje knygutėje telpa šios trumpos apysakaitės: 1. Suroto kavinyčia. 2. Priesakas. 3. Judošiau paskutinė naktis. 4. Karė. 5. Gatvės vaikai. 6. Gyvatė. 7. Krėvos Pylis. — Vertos kiekvienam perskaityti.

Atsakymai.

„U-ko“ redakcijai. Rštus gavome.

p. Ig. Draugui. Nepatilpo iki šiol dėl stokos vietos. Kas dabar daryti: talpinti, ar gražinti?

p. J. G. Razokui. Kad p. Šilingis tamistą apskriaudė, tai žinoma, to nieks nepagirs, bet tas dalykas yra privatiškas ir laikraščiai neturi tiesos apie jį daug talpinti, nes per tai būtų skriauda visuomenei, kuriai juk privatiški keno reikalai visai neapeina.

p. Senam Sqnvriui. Apie tą jau tilpo šiame numeryje balsas ir rodos, bus pakaktinai. Tėmykite, jau eina balsavimai už ką kitą.

Susirinkimai.

So. Boston, Mass., S. L. A. k., 17 liepos 5 po pietų, ant salės 166 Broadway str. Užkvičiam užsimokėti duoklę ir prirašyti savo kudikius.

Komitetas.

Wilkes Barre, Pa., S.L.A. 62 k., 17 liepos, 3 po pietų, ant salės 20 Washington str., pas City Hall.

Komitetas.

Minersville, Pa., S.L.A. 13 k., 17 liepos, 2 po pietų, ant salės U.M.W. of Am.

J. Ramanauckas.

Scranton, Pa., S.L.A. 30 k., 17 liepos, 2 po pietų paprastoje svetainėje. Podrug kviečiam susirinkti ir T.M.D. sąnarius dėl užsimokėjimo ir prirašyti naujų.

Komitetas.

Priceburg, Pa., S.L.A. 8 k., 17 liepos 2 po pietų, salėje A. Degučio. Podrug užkvičiam pibuti ir klibo sąnarius ant to paties laiko.

A. Drazdis.

Ant pardavimo.

Puiki bokernia ir sykiu kendingė su geriausiais įtaisymais ant Broadway str. So. Bostone. Puiki vieta, lietuviais apgyventa; norinti daugiau dasizinti atsišaukite pas savininką; priezastis pardavimo—ėjimas į kitą bizniją. G. M. Neth, 277 Broadway str. So. Boston, Mass.

Reikale Susiv. L. A.

Siųsdami vaikų insirašymo mokestį rašykite ant atskirios popieros, nuo mokesties suaugusių, prirašant daiktan darosi pained.

Reikalaujanti konstitucijų jau galite gauti pas mane:

Tamas Paukštis,

kasierius S.L.A.

123 N. Main st. Pittston, Pa.

Nekalbantis vadas.

Nėra geresnio daikto, kaip mapa laike vakacijų. Parodo upelius, ežerus kur galite žuvalti, kalnus ant kurių užlipę galite interesingas vietas atlankyti ir kelius, kuriais galite važiuoti ar eiti. Lackawanos geležinkelis tik ką išleido su kvarbom tokią mapą parodančią New York, New Jersey ir Pensylvanijos valstijas, kur mūsų geležinkelis eina. Šitos mapos parodo kelius, geležinkelius, strytkarių kelius ir patėto stacijas. Yra suvyniotam formate. Reikalaujanti mapos neužmirškite pridėti už 10 ct. dvicentinių stempų dėl T. W. Lee, General Passenger Agent Lackawanna Railroad, New York.

LIETUVIŲ ŪZEIGA.

Daugelį metų visap pragyvenęs, pažinau darbininkų gyvenimą ir dėl jų uždėjau lietuvišką karčiamą. Užprašau lietuvius vietinius ir iš aplinkinių pas mane atsilankyti, busit svetingai priimti, pagal mano išgalę kožnam patarnausiu.

Silvestr. Zygmuntas,

37 Hartford ave.

NEW BRITAIN, CONN.

Pigi kelione isz Anglijos in Amerika

Isz Liverpool ar Quenstown	\$12.75
„ Belfartar ar Londondery	\$13.95
„ Glasgow	\$15.15
„ London	\$15.75
Isz New Yorko in Hamburgą	\$17.00

Gaunamos pas J. J. Pauksztį Plymouth, Pa.

Piknikas!

Draugystės šv. Kazimiero, Plymouth, Pa. ant HANOVER PARK, bus Utarninke 19 d. Liepos 1904 m. Prasidės 9 valandą ryte. Muzika bus kuonopuikiausia. Visus lietuvius ir lietuvaites, kaip vietinius taip ir iš visos apielinkės užkvičiam kuo skaitlingiausia susirinkti ant šio puikaus pasilinksminimo. Apart pikniko atsibus daržia visokios žobovos.

Tikietas dėl šokio 25c.

Komitetas.

ILGA PAGELBA,
Sztas darodymas turi pertikrint kiekviena Plymouth'o

Paliuosavimas nuo skaudėjimo strėnų yra meilei priimti nuo kiekvieno strėnomą sergančio, suparalyzėvoti, slobni ant strėnų, tik tai to ir reikalaujasi. Kuris liks išgydytas, tas bus ant visados sveikas. Turidavadas, kuris jus pertikrins.

L. J. Heal, kalvis, nuo No. 10 Pittston, Pa. Gyvena ant 115 Parsonage str. sako: „š vartojau Doans Kidney pills keleropuse skauduliuose per 5 metus. Tankiai bekaustant arklius inpuoldavo toks skaudėjimas kad negalėdavau atstieist ir turėdavau vaikščioti šusirietes apie savo darbą. Aš išgirdau apie Doans Kidney Pills ir nusipirkęs baksuką sunaudojau, man į trumpą laiką pagelbejo ir nuo visų skaudėjimų paliuosuotas tapau.

Ant pardavimo yra kromuose, preke 50ct. Foster Milburn Co. Buffalo, N. Y., agentas ant Suvienytų Valstijų. Nepamirškite vardo Doans ir neimkite kitokias.

Negalima buti sveikas, turint nečystą kraują. Burdock Blood Bitters padaro čystą kraują.

Ne yra atakančiai buti vieną dieną, be Dr. Thomas Electric Oil.

Viena tiktai gyduolė ant svieto, kuri izdydo niežėjima Doans Ointment, kiekvienoje aptiekoje yra gaunama, preke 50c.

Nuo karščio pagadinimo vidurių, naudokitės, Dr. Fowlers Extract Wild Strawberry.